

POLSKA – NIEMCY I ROSJA

Warszawa, listopad 2006 roku

W dniach 3-6.11.1006, tuż po wizycie premiera Jarosława Kaczyńskiego w Niemczech, TNS OBOP zbadał opinie na temat stosunków między Polską a Niemcami. Okazało się, że:

- 14% badanych uważa, że obecny rząd w stosunkach z Niemcami dba o polskie interesy narodowe lepiej niż poprzednie rządy, 37% - że dba tak samo, zaś 33% - że dba gorzej.
- Zdaniem 59% badanych, obecna polityka Niemiec wobec Polski powinna brać pod uwagę, że Polska była ofiarą wojny, zaś zdaniem 31% ta sprawa w polityce Niemiec może już nie mieć znaczenia.
- W odczuciu 31% badanych własność na terenach Polski, które kiedyś należały do Niemiec, jest wystarczająco chroniona przed roszczeniami poszczególnych obywateli niemieckich, a w odczuciu 43% nie jest wystarczająco chroniona.
- Zdaniem 68% badanych, w związku ze stosunkami między Niemcami a Rosją, Polska ma powody do niepokoju, a zdaniem 22% powodów tych nie ma.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP.

Stosunki między Polską a Niemcami, podobnie jak i między Polską a Rosją są niewralgiczną dziedziną polskiej polityki zagranicznej. Są one obciążone historią, co czyni je sprawą bardzo delikatną. Są one też przedmiotem krytycznych ocen politycznych; w szczególności formacja obecnie rządząca w Polsce krytykowała poprzednie rządy za małą wrażliwość na polski interes narodowy. Latem tego roku w i tak nienajlepszych stosunkach polsko-niemieckich zanotowano też dotkliwe potknięcia, co zachęciło byłych polskich ministrów spraw zagranicznych do zbiorowej krytyki władz.

O opinie o stosunkach Polska-Niemcy TNS OBOP spytał w badaniu zrealizowanym w dniach 3-6.11.2006 roku¹, w kilka dni po wizycie premiera Jarosława Kaczyńskiego w Niemczech. Raport zawiera wyniki tego badania. Pytania zostały ułożone w dniu wizyty i okoliczność ta nie pozostała bez wpływu na ich treść.

DBAŁOŚĆ O POLSKIE INTERESY

Zapowiedzi większej dbałości o polskie interesy narodowe skonfrontowano z potocznymi odczuciami zmiany w tej dziedzinie. Odczucia te tworzą się na podstawie obserwacji świata poprzez media, a w szczególności są echem ocen medialnych; są także wypowiedzane pod wpływem ogólnych ocen rządu. Okazuje się, że w odczuciu masowej opinii publicznej, obecny rząd w stosunkach z Niemcami nie dba o polskie interesy narodowe lepiej niż poprzednie rządy. Mniej więcej trzecia część badanych (37%) ocenia, że dba on tak samo, także trzecia część (33%) ocenia, że dba gorzej, a jedynie 14% mówi, że dba on lepiej.

Czy Pana(i) zdaniem obecny polski rząd w stosunkach z Niemcami dba o polskie interesy narodowe lepiej, tak samo czy gorzej niż poprzednie rządy?	
lepiej	14%
tak samo	37%
gorzej	33%
<i>trudno powiedzieć</i>	16%

¹ Sondaż zrealizowano w dniach 3-6 listopada 2006 r. na ogólnopolskiej losowej reprezentatywnej próbie 1005 mieszkańców Polski powyżej 15 roku życia. Maksymalny statystyczny błąd pomiaru dla tej wielkości próby wynosi +/- 3%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

Wraz z **wykształceniem** maleją odsetki odpowiedzi „lepiej” i „tak samo”, a ostro rosną odsetki odpowiedzi „gorzej”: wśród badanych z wykształceniem podstawowym jest ich 24%, zaś wśród badanych z wykształceniem wyższym – 44%.

Jeśli chodzi o **sympatie partyjne** badanych, to zwolennicy partii opozycyjnych, tj. PO i SLD są najbardziej krytyczni (więcej niż 50% ocen „gorzej”), a zwolennicy PiS najczęściej chwala politykę obecnego rząd w stosunkach z Niemcami – są jedyną grupą, w której bilans zmian jest dodatni (31-23%).

WYMIAR HISTORYCZNY STOSUNKÓW POLSKO-NIEMIECKICH

Z publikacji medialnych można wnioskować, że między Polską a Niemcami istnieje istotna różnica. Jest to różnica w ocenie znaczenia ostatniej wojny dla dzisiejszej polityki: czy obecna polityka Niemiec wobec Polski powinna brać pod uwagę, że Polska była ofiarą wojny, czy też ta sprawa w polityce Niemiec może już nie mieć znaczenia?. O to właśnie spytano polskich badanych.

Czy, Pana(i) zdaniem, obecna polityka Niemiec wobec Polski powinna brać pod uwagę, że Polska była ofiarą wojny, czy też ta sprawa w polityce Niemiec może już nie mieć znaczenia?	
Niemcy powinny brać pod uwagę, że Polska była ofiarą wojny	59%
Ta sprawa dla Niemiec może już nie mieć znaczenia	31%
<i>Trudno powiedzieć</i>	10%

Zwolennicy poglądu, że w dalszym ciągu „obecna polityka Niemiec wobec Polski powinna brać pod uwagę, że Polska była ofiarą wojny” zdecydowanie dominują liczebnie (59%), jest ich dwa razy więcej niż zwolenników poglądu, że „ta sprawa w polityce Niemiec może już nie mieć znaczenia” (31%).

Popularność poglądu większościowego spada z **wiekami**, z 72% w grupie osób w wieku 60 lat i więcej do 44% w grupie 15-19 lat, zapewne jest to w głównej mierze naturalny efekt pokoleniowy. Najczęściej pogląd ten występuje wśród **wyborczych sympatyków** LPR (85%) i PiS (77%), natomiast pogląd przeciwny, mniejszościowy, najczęściej występuje wśród zwolenników PO i Samoobrony (po 43%; w obu kategoriach jest on poglądem mniejszości).

OCHRONA PRZED ROSZCZENIAMI

Jak wiadomo, państwo niemieckie traktatowo zobowiązało się nie podnosić roszczeń wobec własności na terenach Polski, które kiedyś należały do Niemiec. Dwa ostatnie rządy niemieckie oświadczyły też, że nie będą popierać roszczeń poszczególnych obywateli Niemiec (ale nie mogą im zabronić występowania z takimi roszczeniami) i uważają to za wystarczające zabezpieczenie Polski przed roszczeniami. W Polsce słyszy się, że Niemcy mocą ustawy powinny przejąć te roszczenia na państwo niemieckie, i dopiero to byłoby definitywnym zabezpieczeniem Polski przed ewentualnymi przyszłymi roszczeniami ze strony Niemców. Sprawę tę podniósł w jednym z wywiadów premier Jarosław Kaczyński tuż przed wizytą w Niemczech.

Zbadano, czy Polacy uważają, że własność na tzw. Ziemiach Zachodnich jest wystarczająco chroniona przed roszczeniami poszczególnych obywateli niemieckich.

Czy z tego co Pan(i) wie, własność na terenach Polski, które kiedyś należały do Niemiec, jest czy nie jest wystarczająco chroniona przed roszczeniami poszczególnych obywateli niemieckich?	
Jest wystarczająco chroniona	31%
Nie jest wystarczająco chroniona	43%
<i>Trudno powiedzieć</i>	26%

Okazało się, że więcej badanych skłania się do poglądu, że nie jest wystarczająco chroniona (43%) niż do poglądu, że jest wystarczająco chroniona (31%); pytanie dotyczy sprawy trudnej, więc aż jedna czwarta badanych (26%) nie udzieliła na nie odpowiedzi.

Regularnych i wyraźnych zależności tego poglądu od cech społeczno-demograficznych nie ma (z wyjątkiem słabej zależności od wielkości miejsca zamieszkania; im większa miejscowość, tym mniejsza niepewność). Ciekawe natomiast jest jego geografia - **zróżnicowanie regionalne**.

Dane w proc, różnica w pktach proc.

Region	Czy z tego co Pan(i) wie, własność na terenach Polski, które kiedyś należały do Niemiec, jest czy nie jest wystarczająco chroniona przed roszczeniami poszczególnych obywateli niemieckich?		
	Jest wystarczająco chroniona	nie jest wystarczająco chroniona	różnica
Małopolski	47	36	+11
Katowicki	36	30	+6
Dolnośląski	30	39	-9
Pomorski	32	47	-15
Wielkopolski	28	46	-18
Centralny	21	49	-28
Wschodni	23	57	-34

Odpowiedzi „trudno powiedzieć” pominięto, ale są one uwzględnione w podstawie procentowania.

Wbrew spotykanemu czasem pogładowi, że mieszkańcy Ziemi Zachodnich czują się szczególnie zagrożeni ewentualnością roszczeń ze strony Niemców, tabela przekonuje, że tak nie jest. Poczucie bezpieczeństwa prawnego własności na Ziemiach Zachodnich najniższe jest w regionach *najdalszych* od tych obszarów – w regionie wschodnim i centralnym.

NIEMCY - ROSJA - POLSKA

Wielu polityków i publicystów w Polsce analizuje z punktu widzenia interesów Polski stan stosunków między Rosją i Niemcami, zwłaszcza zaś umowę o budowie rurociągu bałtyckiego; przypomina się w tym kontekście układ z Rapallo, a nawet zdarzyło się że przypomniano pakt Ribbentrop - Mołotow (sic!). Sondaż pokazuje, że zaniepokojenie części polityków i publicystów ma wsparcie lub echo w zaniepokojeniu masowej opinii publicznej.

Czy w związku ze stosunkami między Niemcami a Rosją, Polska – Pana(i) zdaniem – ma czy nie ma powody do niepokoju?	
ma powody do niepokoju	68%
nie ma powodów do niepokoju	22%
<i>Trudno powiedzieć</i>	10%

Zdaniem dwóch trzecich badanych (68%) w związku ze stosunkami między Niemcami a Rosją, Polska ma powody do niepokoju, a zdaniem tylko 22% powodów nie ma. Nie ma warty odnotowania zależności poglądu w tej sprawie od zmiennych społeczno-demograficznych. Sam rozkład odpowiedzi, zasięg opinii, że Polska ma powody do niepokoju w związku ze stosunkami Niemcy - Rosja jest dostatecznie interesujący.

P27. Czy Pana (Pani) zdaniem, obecny polski rząd w stosunkach z Niemcami dba o polskie interesy narodowe lepiej, tak samo czy gorzej niż poprzednie rządy?						
		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		lepiej	tak samo	gorzej	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		14	37	33	16	1004
PŁEĆ	mężczyźni	16	37	34	13	480
	kobiety	12	37	33	18	524
WIEK	15-19 lat	6	39	20	35	90
	20-29 lat	12	43	29	15	201
	30-39 lat	10	44	30	16	161
	40-49 lat	12	33	42	13	173
	50-59 lat	11	35	43	11	172
	60 lat lub więcej	25	31	30	14	206
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe, gimnazjalne	17	38	24	21	169
	zasadnicze zawodowe	15	38	34	13	249
	średnie i pomaturalne	15	38	35	13	322
	licencjat, wyższe	12	32	44	11	125
	jeszcze się uczy	7	38	30	26	137
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	12	45	29	14	375
	miasto do 100 tys.	13	31	36	20	327
	miasto 101-500 tys.	14	37	36	13	180
	miasto pow. 500 tys.	20	32	33	15	122
REGION	małopolski	10	50	24	16	153
	wschodni	17	42	34	7	127
	katowicki	13	38	39	10	164
	dolnośląski	15	29	33	24	103
	wielkopolski	19	30	35	15	125
	pomorski	12	33	42	13	137
	centralny	13	36	28	24	196
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	13	39	33	14	429
	nie pracuje zawodowo	14	36	33	17	575
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy i specjaliści	15	24	47	15	68
	prywatni przedsiębiorcy	8	38	32	22	33
	pracownicy administracji i usług	13	44	31	13	122
	robotnicy	13	39	32	16	157
	rolnicy	17	49	27	7	48
	gospodynie domowe	2	56	30	12	37
	emeryci i renciści	21	31	35	14	297
	uczniowie i studenci	7	38	30	26	137
	bezrobotni	9	42	34	15	104

SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	12	37	32	19	165
	średnia	14	39	32	14	627
	zła	13	34	35	18	207
STOSUNEK DO WIARY	wierzący i regularnie praktykujący	14	40	31	15	576
	wierzący i niereg. praktykujący	14	36	30	20	296
	wierzący lecz niepraktykujący	14	31	44	10	94
	niewierzący	6	21	62	11	34
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	9	29	53	8	125
	centrolewicowe	15	28	52	5	82
	centroprawicowe	15	39	42	5	111
	prawicowe	25	39	24	12	255
	trudno powiedzieć	8	40	27	25	431
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesuje	9	40	22	30	173
	raczej się nie interesuje	12	41	26	21	385
	raczej się interesuje	15	36	41	7	365
	bardzo się interesuje	26	17	55	2	81
AKTUALNE PREFERENCJE WYBORCZE	LPR	11	43	23	24	35
	PO	13	29	52	6	185
	PiS	31	36	23	11	151
	Samoobrona RP	18	55	26		29
	SLD	22	18	55	5	40
	żadna	15	40	22	23	14
	inne	9	39	36	16	77
	nie głosujący, niezdecydowani	10	63	21	6	67

P28. Czy Pana (Pani) zdaniem, obecna polityka Niemiec wobec Polski powinna brać pod uwagę, że Polska była ofiarą wojny, czy też ta sprawa w polityce Niemiec może już nie mieć znaczenia?

		DANE W PROC.			LICZBA OSÓB
		Niemcy powinny rozważyć, że Polska była ofiarą wojny	ta sprawa dla Niemiec może już nie mieć znaczenia	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		59	31	10	1004
PŁEĆ	mężczyźni	60	30	10	480
	kobiety	59	32	10	524
WIEK	15-19 lat	44	33	23	90
	20-29 lat	51	40	9	201
	30-39 lat	60	28	12	161
	40-49 lat	58	33	9	173
	50-59 lat	63	32	5	172
	60 lat lub więcej	72	21	7	206

WYKSZTAŁCENIE	podstawowe, gimnazjalne	73	17	10	169
	zasadnicze zawodowe	58	34	8	249
	średnie i pomaturalne	58	34	8	322
	licencjat, wyższe	56	35	9	125
	jeszcze się uczy	48	33	19	137
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	67	26	7	375
	miasto do 100 tys.	52	36	11	327
	miasto 101-500 tys.	56	34	10	180
	miasto pow. 500 tys.	58	28	14	122
REGION	małopolski	76	16	9	153
	wschodni	54	36	10	127
	katowicki	63	30	7	164
	dolnośląski	45	38	17	103
	wielkopolski	58	35	7	125
	pomorski	62	33	5	137
	centralny	54	32	14	196
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	57	34	9	429
	nie pracuje zawodowo	61	29	10	575
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy i specjaliści	44	42	14	68
	prywatni przedsiębiorcy	68	26	5	33
	pracownicy administracji i usług	57	33	10	122
	robotnicy	53	39	8	157
	rolnicy	76	16	7	48
	gospodynie domowe	50	35	15	37
	emeryci i renciści	72	22	6	297
	uczniowie i studenci	48	33	19	137
	bezrobotni	52	39	9	104
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	54	37	10	165
	średnia	60	31	10	627
	zła	63	27	10	207
STOSUNEK DO WIARY	wierzący i regularnie praktykujący	63	29	9	576
	wierzący i niereg. praktykujący	56	33	12	296
	wierzący lecz niepraktykujący	51	35	14	94

	niewierzący	57	41	2	34
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	49	45	6	125
	centrolewicowe	59	39	3	82
	centroprawicowe	66	31	3	111
	prawicowe	74	20	6	255
	trudno powiedzieć	52	32	16	431
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesuje	52	27	21	173
	raczej się nie interesuje	58	32	10	385
	raczej się interesuje	63	31	6	365
	bardzo się interesuje	66	34		81
AKTUALNE PREFERENCJE WYBORCZE	LPR	85	8	7	35
	PO	51	43	5	185
	PiS	77	18	6	151
	Samoobrona RP	54	43	3	29
	SLD	59	35	6	40
	żadna	39	48	14	14
	inne	67	30	4	77
	nie głosujący, niezdecydowani	76	15	9	67

P29. Czy z tego co Pan (Pani) wie, własność na terenach Polski, które kiedyś należały do Niemiec, jest czy nie jest wystarczająco chroniona przed roszczeniami poszczególnych obywateli niemieckich?

		DANE W PROC.			LICZBA OSÓB
		jest wystarczająco chroniona	nie jest wystarczająco chroniona	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		31	43	26	1003
PŁEĆ	mężczyźni	35	43	22	480
	kobiety	27	43	30	524
WIEK	15-19 lat	31	30	38	90
	20-29 lat	34	40	25	201
	30-39 lat	32	45	23	161
	40-49 lat	25	47	28	173
	50-59 lat	36	44	20	171
	60 lat lub więcej	27	46	26	206
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe, gimnazjalne	29	38	32	169
	zasadnicze zawodowe	34	41	25	249
	średnie i pomaturalne	27	52	21	322
	licencjat, wyższe	31	43	26	125

	jeszcze się uczy	36	33	31	137
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	29	49	23	375
	miasto do 100 tys.	30	44	26	327
	miasto 101-500 tys.	34	35	31	180
	miasto pow. 500 tys.	35	37	27	122
REGION	małopolski	47	36	17	152
	wschodni	23	57	20	127
	katowicki	36	30	34	164
	dolnośląski	30	39	31	103
	wielkopolski	28	46	26	125
	pomorski	32	47	21	137
	centralny	21	49	30	196
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	32	45	24	428
	nie pracuje zawodowo	30	42	27	575
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy i specjaliści	20	44	36	68
	prywatni przedsiębiorcy	55	42	3	33
	pracownicy administracji i usług	25	47	28	122
	robotnicy	40	40	19	156
	rolnicy	20	54	26	48
	gospodynie domowe	24	43	33	37
	emeryci i renciści	30	44	26	297
	uczniowie i studenci	36	33	31	137
	bezrobotni	26	49	25	104
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	33	44	23	165
	średnia	32	43	26	626
	zła	28	43	29	207
STOSUNEK DO WIARY	wierzący i regularnie praktykujący	35	42	23	576
	wierzący i niereg. praktykujący	22	46	32	296
	wierzący lecz niepraktykujący	27	46	26	93
	niewierzący	48	34	18	34
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	40	42	18	125
	centrolewicowe	33	48	19	82
	centroprawicowe	38	50	13	111
	prawicowe	34	50	16	255
	trudno powiedzieć	25	37	38	431

ZAINTERESOWANIE POLITYKIL'	w ogóle się nie interesuje	24	31	45	173
	raczej się nie interesuje	33	37	30	384
	raczej się interesuje	32	52	16	365
	bardzo się interesuje	29	61	10	81
AKTUALNE PREFERENCJE WYBORCZE	LPR	36	37	26	35
	PO	39	45	17	185
	PiS	27	57	16	151
	Samoobrona RP	35	38	27	29
	SLD	42	45	14	40
	żadna		66	34	14
	inne	23	54	23	77
	nie głosujący, niezdecydowani	44	28	28	67

P30. Czy, w związku ze stosunkami między Niemcami a Rosją, Polska - Pana (Pani) zdaniem - ma czy nie ma powodów do niepokoju?					
		DANE W PROC.			LICZBA OSÓB
		ma powody do niepokoju	nie ma powodów do niepokoju	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		68	22	10	1001
PŁEĆ	mężczyźni	71	22	8	480
	kobiety	66	23	11	521
WIEK	15-19 lat	50	36	15	90
	20-29 lat	66	24	10	200
	30-39 lat	68	20	13	160
	40-49 lat	83	11	6	173
	50-59 lat	71	24	5	172
	60 lat lub więcej	64	25	11	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe, gimnazjalne	60	23	17	168
	zasadnicze zawodowe	74	21	5	248
	średnie i pomaturalne	72	20	7	322
	licencjat, wyższe	73	16	11	124
	jeszcze się uczy	53	35	12	137
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	68	22	9	372
	miasto do 100 tys.	66	23	11	327
	miasto 101-500 tys.	73	22	5	179
	miasto pow. 500 tys.	68	20	11	122
REGION	małopolski	74	20	7	152
	wschodni	68	27	5	127
	katowicki	64	27	9	164

	dolnośląski	62	26	12	103
	wielkopolski	74	15	10	125
	pomorski	74	21	5	135
	centralny	63	21	16	195
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	pracuje zawodowo	75	18	7	428
	nie pracuje zawodowo	63	25	11	572
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy i specjaliści	71	19	10	68
	prywatni przedsiębiorcy	69	23	7	32
	pracownicy administracji i usług	75	17	8	122
	robotnicy	73	22	6	157
	rolnicy	90	6	4	48
	gospodynie domowe	71	18	11	35
	emeryci i renciści	67	22	11	296
	uczniowie i studenci	53	35	12	137
	bezrobotni	64	24	12	104
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	64	24	12	164
	średnia	70	22	8	624
	zła	66	22	12	207
STOSUNEK DO WIARY	wierzący i regularnie praktykujący	68	23	9	574
	wierzący i niereg. praktykujący	69	20	12	295
	wierzący lecz niepraktykujący	77	17	6	94
	niewierzący	50	43	8	34
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	69	28	2	125
	centrolewicowe	80	14	5	82
	centroprawicowe	79	19	2	111
	prawicowe	75	19	6	253
	trudno powiedzieć	59	25	16	431
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesuje	56	22	23	172
	raczej się nie interesuje	64	24	11	384
	raczej się interesuje	76	21	3	364
	bardzo się interesuje	79	19	2	80
AKTUALNE PREFERENCJE WYBORCZE	LPR	56	27	16	35
	PO	72	22	6	184
	PiS	79	15	5	149
	Samoobrona RP	76	24		29
	SLD	72	19	10	40
	żadna	67	11	23	14

	inne	72	25	3	77
	nie głosujący, niezdecydowani	74	16	10	67